

Liite

17.6.2024

VN/18433/2024
VN/18433/2024-MMM-2

Taustamuistio selvityshenkilöiden asettamisesta metsien käyttöön liittyvien julkisten ja yksityisten palveluiden kehittämistä koskevan selvityksen laadintaan

Selvityksen tausta ja totutus

Tausta

Maa- ja metsätalousministeriö on uudistuvan ja kestävä luonnonvaratalouden mahdollistaja sekä luotettavien tietovarantojen tuottaja. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on vaikuttaa metsätalouden toimintaympäristön kehittymiseen suotuisesti niin, että kestävä metsätalouden harjoittamisella Suomessa on hyvät edellytykset tuottaa merkittävää hyvinvointia yhteiskunnan kaikille osa-alueille. Ministeriön intressinä on ylläpitää ja parantaa metsien tuottamien hyötyjen määrää ja laatua siten, että taloudelliset metsien käytön tavoitteet ja muodot tulevat yhteen sovitetuksi tasapainoisella ja laajasti yhteiskunnallisesti hyväksyttävällä tavalla muiden metsien käyttöön liittyvien tavoitteiden ja käyttömuotojen kanssa. Tämä edellyttää talouteen ja ympäristöön (biodiversiteetti, ilmasto, vesiensuojelu) liittyvien näkökohtien huomioimisen lisäksi sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja kulttuurilliseen hyväksyttävyyteen liittyvien kysymysten aktiivista ratkaisemista.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan julkisen vallan tehtävänä investointien lisäämisessä on ennen kaikkea toimintaedellytysten luominen ja kilpailukykyisen investointiympäristön varmistaminen. Hyvin toimiva metsäpalvelumarkkina tukee metsien aktiivista ja vastuullista käyttöä ja siten myös suomalaisten metsäelinkeinoiniin tukeutuvien yritysten kansainvälistä kilpailukykyä. Hallituksen 23.5.2024 antaman uuden omistajapolitiittisen periaatepäätöksen mukaan valtio kunnioittaa reilun kilpailun vaatimuksia ja varmistaa sen, ettei se toiminnallaan syrjäytä yksityistä omistajuutta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Selvityksen tavoite

Selvityksen kohteena on metsien käyttöön liittyvien julkiseen sektoriin kytköksissä olevien metsäalan organisaatioiden ja yksityisten palveluiden tarjonnan nykytilanteen selvittäminen, erityisesti kilpailuneutraaliteetin toteutumisen sekä yksityisille metsänomistajille tarjottavien palvelujen tarjonnan lisäämisen ja monipuolistamisen näkökulmasta. Julkiseen sektoriin kytköksissä olevilla metsäalan organisaatioilla tarkoitetaan tässä yhteydessä Suomen metsäkeskusta, ja selvityksen tavoitteen kannalta olennaisia muita valtionavustusta toimintansa rahoittamiseen saavia metsäalan kehittämisorganisaatioita kuten Työtehoseuraa sekä Tapio oy:tä ja sen tytäryhtiöitä. Suomen metsäkeskus on metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio, joka on perustettu ja jonka tehtävistä säädetään laintasolla. Tapio oy:n tehtävänä on tuottaa valtiolle asiantuntija- ja muita vastaavia palveluja bio- ja metsätalouseläällä. Yhtiö on valtion sidosyksikkö. Selvitystä laadittaessa tulee tunnistaa nykyisen metsäpalvelumarkkinan toimintaympäristössä tiedollisia tai toiminnallisia puutteita, jotka poistamalla metsien kestävä käyttöä edistävien palveluiden tarjontaa erityisesti yksityisille maanomistajille voidaan parantaa nykytilanteesta. Tavoitteena on, että Suomen metsäkeskuksen ja muiden valtionavustusta saavien kehittämisorganisaatioiden tuottamat palvelut, Tapio Oy:n valtiolle tuottamat palvelut sekä julkiset T&K-investoinnit tukevat yksityisen sektorin tarjoamien palveluiden tarjontaa niin, että yksityiselle metsänomistajille suunnattu palvelutarjonta kattaa kokonaisuutena moniarvoiseen metsänomistukseen, metsienkäytön kestävyys- ja metsien uusiin käyttömuotoihin ja ansaintamalleihin liittyvät tarpeet.

Selvityshenkilöt

Koska selvitettävä asiakokonaisuus on laaja ja se edellyttää sekä markkinoiden toimintaan ja kilpailuun liittyvää syvällistä juridista että metsänomistajille tarjottavien metsäpalveluiden sisältöön ja tulevaisuuden kehittämistarpeiden tunnistamiseen liittyvää osaamista, päätettiin selvitystehtävä antaa kahdelle selvityshenkilölle, joiden erityisosaamisalueet mahdollistavat yhdessä selvitettävän kokonaisuuden riittävän laajan ja syvällisen käsittelyn.

Selvityshenkilöksi kutsuttavalla Raimo Luomalla on syvällistä osaamista ja kokemusta kilpailunäkökohdista ja markkinoiden toiminnasta sekä julkishallinnosta, ja vastaavasti Jyrki Kankaalla on syvällistä osaamista ja kokemusta metsien käytön monitavoitteisesta suunnittelusta ja päätöksenteosta sekä sen edellyttämistä palvelutarpeista.

Toteutus

Selvityshenkilö Luoman työn painopiste on metsäpalvelumarkkinoiden toimivuudessa sekä kilpailunäkökohdissa ja Kankaan metsänomistajille tarjottavien palveluiden saatavuutta, laajuutta ja sisältöä koskevissa kehittämisnäkökohdissa. Molemmat selvityshenkilöt laativat selvityksensä itsenäisesti, kuitenkin huomioiden molempien selvitysten tietotarpeet sekä tarve muodostaa selvityksistä yhtenäinen kokonaisuus, joka palvelee ministeriön selvitystarvetta.

Selvitysten tulee sisältää yhdessä seuraavat osa-alueet:

Selvityksissä tulee tarkastella Suomen metsäkeskuksen, Tapio Oy:n ja valtionavustusta saavien metsäalan kehittämisorganisaatioiden tehtäviä ja työnjakoa suhteessa yksityisen sektorin tarjoamiin palveluihin. Selvityksissä tarkasteltaviin palveluihin sisältyvät muun muassa Suomen metsäkeskuksen tarjoamat metsäomaisuuden hoitoon liittyvät informaatio-ohjauksen palvelut erityisesti yksityisille maanomistajille pitäen sisällään mm. -tietotuotteet ja neuvonta- ja koulutuspalvelut, metsäkeskuksen metsäalan yrityksille tarjoama yritysneuvonta sekä Tapio Oy:n valtiolle tarjoamat palvelut ja Tapio Palvelut Oy:n markkinoille tarjoamat palvelut. Tapio Oy tuottaa ministeriölle metsäpolitiikkaan liittyviä palveluja, joista välillisesti hyötyvät myös yksityiset maanomistajat. Tapio Palvelut Oy tuottaa suunnittelu- konsultointi

ja kehittämispalveluja yrityksille, jotka tarjoavat yksityisille maanomistajille liiketaloudellisella periaatteella hinnoiteltuja palveluja.

Raimo Luoman selvityksen tulee sisältää analyysi metsänomistajille tarjottavien palveluiden nykytilasta sekä kehittämisehdotukset, joilla metsäomistajille tarjottavien markkinaehtoisten palvelujen tarjontaa ja sisältöä voidaan parantaa nykyisestä erityisesti valtioneuvoston päätöksiin ja kilpailuneutraliteettiin liittyvästä näkökulmasta sekä julkiseen sektoriin kytköksissä oleviin organisaatioihin kohdistettu rahoitus tai niiltä tehty hankinnat huomioiden.

Jyrki Kankaan selvityksen tulee sisältää analyysi metsänomistajille tarjottavien palveluiden nykytilasta sekä kehittämisehdotukset, joilla metsäomistajille tarjottavien markkinaehtoisten palvelujen tarjontaa ja sisältöä voidaan parantaa nykyisestä, huomioiden erityisesti metsäalan toimintaympäristössä sekä metsänomistajakunnassa jo tapahtunut ja ennakoitavissa oleva todennäköinen kehitys, sekä julkiseen sektoriin kytköksissä oleviin organisaatioihin tuottamat palvelut ja niiden kehittämismahdollisuudet huomioiden mahdollisuudet tuottaa vastaavat palvelut markkinalähtöisesti.

Kehittämisehdotukset voivat liittyä esimerkiksi julkisen T&K-rahoituksen kohdentamiseen tiettyihin selvityksessä tunnistettuihin teemoihin, Suomen metsäkeskuksen ja Tapio Oy:n tuottamien palveluiden ja tehtävien uudelleen kohdentamiseen, sekä muihin julkiseen sektoriin kytkeytyvien metsäalan organisaatioiden ja yksityisen sektorin työnjakoa ja palvelujen tarjontaa täsmentäviin toimiin, joilla monipuolistetaan metsien kestävää käyttöä tukevien palveluiden tarjontaa yksityisille metsänomistajille sekä edistetään niiden kehittymistä vastaamaan metsien kestävä käytön tulevaisuuden tarpeita. Selvityksissä voidaan tarpeen mukaan sivuta Suomen metsäkeskuksen julkisen vallan käyttöön liittyviä tehtäviä, mutta muutoin kyseiset tehtävät rajataan selvityksen ulkopuolelle. Selvityksiin tulee sisällyttää palaute keskeisiltä metsäalan toimijoilta ja sidosryhmiltä metsäpalveluiden tarjonnan nykytilasta, kehittämistarpeista sekä tämän sopimuksen kohteena olevassa selvityksessä esitettävistä kehittämisehdotuksista.

Selvitykset rajataan koskemaan metsien käyttöön ja hoitoon liittyviä neuvonta-, suunnittelu- ja muita asiantuntijapalveluja. Painotuksen tulee olla yksityisille maanomistajille suunnatuissa palveluissa, mutta selvityksissä voidaan tarkastella myös metsäsektorin pk-yrityksille suunnattuja palveluja siltä osin kuin se on selvityksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista.

Selvityksessä voidaan tarkastella myös sellaisia kilpailuun ja palvelumarkkinan toimintaan sekä yksityisille maanomistajille suunnattujen palveluiden tarjontaan näkökohtia, joita ei ole tässä taustamuistiossa mainittu, mutta jotka Selvityshenkilöt tunnistavat relevanteiksi selvityksien tekemiselle asetettujen tavoitteiden kannalta.

Selvityshenkilöiden tulee hyödyntää selvityksen laadinnassa Kuluttaja- ja kilpailuviraston markkina-analyysiyksikön tekemää palvelumarkkinoiden rakennetta ja laajuutta koskevaa selvitystyötä sekä muuta asiantuntemusta, siltä osin kuin sitä on käytettävissä selvitystä laadittaessa.

Selvitykset on tehtävä kirjallisesti raportin muodossa. Selvityksen tekijä voi saada selvityksen laadintaa varten viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, perusteella salassa pidettävää tietoa, jota ei saa paljastaa sivullisille ja joka ei saa paljastua selvityksestä. Selvitystä laadittaessa on otettava huomioon, että valmistunut selvitys on julkinen viranomaisen asiakirja eikä siihen saa sisällyttää julkisuuslain nojalla salassa pidettävää tietoa. Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus vapaasti käyttää, julkaista ja edelleen luovuttaa Selvityshenkilöiden laatimia selvityksiä.

Selvityksissä tulee hyödyntää kattavasti aiemmin julkaistuja selvityksen aihepiiriin liittyviä raportteja ja muuta kirjallista materiaalia sekä keskeisten selvityksen aihealueen toimijoiden haastatteluja. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii siitä, että Selvityshenkilöillä on käytössään sellainen selvityksen laatimisen kannalta tarpeellinen aineisto, joka ei ole saatavilla yleisessä tietoverkossa ja jonka tuntemista ministeriö pitää tarpeellisena selvitystä laadittaessa.

Aikataulu

Valmiit selvitykset on toimitettava sähköisessä muodossa maa- ja metsätalousministeriön yhteyshenkilölle 30.11.2024 mennessä

Yhteyshenkilö

Maa- ja metsätalousministeriön yhteyshenkilö on erityisasiantuntija Antti Leinonen

Kustannukset

Selvityksistä aiheutuvat kustannukset maksetaan palkkioina momentilta 30.01.22 Tutkimus ja kehittäminen.